

La llum de la fe (I): Vosaltres sou la llum del món

La fe és un regal de Déu que ens canvia la vida. La sèrie d'articles que ara comencem amb el títol “La llum de la fe” — dirigida a creients, vacil·lants i no-creients oberts a Déu— vol ajudar a descobrir-lo i a compartir la troballa.

11/09/2017

«El poble que vivia en la fosca ha vist una gran llum; una llum ha

resplendit per als qui vivien al país de mort i de tenebra» (*Mt 4,16*). De la mà del profeta Isaïes, sant Mateu presenta amb el signe de la llum l'inici de l'activitat apostòlica del Senyor a Galilea, terra de transició entre Israel i el món pagà. Jesús, com profetitzava l'ancià Simeó dècades abans amb el Nen als braços, és «llum que es reveli a les nacions, glòria d'Israel, el teu poble» (*Lc 2,32*). Ho dirà el Senyor de si mateix: «Jo soc la llum del món» (*Jn 8,12*). Amb la llum de la fe, amb la llum que és Ell, la realitat adquireix la seva veritable profunditat, la vida troba el seu sentit. Sense ella, al final sembla que «tot es torna confús, és impossible de destriar el bé del mal, la via que mena a la meta d'aquella altra que ens fa donar voltes i voltes sense una direcció fixa».[1]

Són moltes les persones que, de vegades sense saber-ho, busquen Déu. Busquen la felicitat, que només

poden trobar en Déu, perquè el seu cor està fet per Ell i per a Ell. «Tu ja ets als seus cors —resa sant Agustí—, als cors dels que et confessen, i es llancen en tu, i ploren en el teu si en vista dels seus camins difícils (...)

perquè ets tu, Senyor, i no un home de carn i sang; ets tu, Senyor, que els vas fer, qui els restableix i consola».

[2] Tanmateix, també hi ha els qui esperen trobar la felicitat en una altra part, com si el Déu dels cristians fos un competidor de les seves ànsies de felicitat. En realitat, l'estan buscant a Ell: s'encaren només «a l'ombra de Jesucrist, perquè de fet, no coneixen Crist, ni li han vist la bellesa del rostre, ni saben la meravella de la seva doctrina».[3]

— «Creus en el Fill de l'home?» — pregunta Jesús el cec de naixement, que ja ha recobrat la vista. — «I qui és, Senyor, perquè hi pugui creure?» (Jn9,35s). A tots els racons del món hi ha homes i dones que, en el fons de

la indiferència o l'hostilitat que puguin mostrar cap a la fe, esperen qui els indiqui on és Déu, on és el que pot il·luminar els seus ulls i sadollar la seva set. Retraten bé la seva situació unes paraules que sant Ireneu escriu sobre Abraham: «Quan, seguint l'ardent desig del seu cor, peregrinava pel món preguntant-se on era Déu, i va començar a flaquejar i estava a punt de desistir en la cerca, Déu va tenir pietat d'aquell que, sol, el buscava en silenci».[4] A cadascun d'ells hem d'arribar els cristians, amb el convenciment humil i serè que sabem d'Aquell a qui busquen (cf. *Jn* 1,45s; *Hch* 17,23), tot i que també nosaltres constatem tantes vegades que encara no el coneixem bé. A tots els cristians el Senyor ens diu: «Vosaltres sou la llum del món» (*Mt* 5,14); «doneu-los menjar vosaltres mateixos» (*Mt* 14,16).

Llevat d'aquesta massa

L'Evangeli «és una resposta que cau en el més profund de l'ésser humà. És la veritat que no passa de moda perquè és capaç de penetrar allí on tot just pot arribar»,[5] perquè arriba a «il·luminar *tota* l'existència de l'home»,[6] a diferència dels sabers humans, que només aconsegueixen aclarir algunes dimensions de la vida. Tanmateix, aquesta llum que «resplendeix en la foscor» (*Jn* 1,5) es troba amb freqüència amb la fredor d'un món que té per real només el que es pot veure i tocar, el que es deixa veure davant de la ciència o del consens social. Per una inèrcia cultural de segles, la fe es percep de vegades com «un salt que fem en el buit, per falta de llum, moguts per un sentiment cec; o com una llum subjectiva, capaç potser d'enardir el cor, de donar consol privat, però que no es pot proposar als altres».[7]

Tanmateix, també aquí hi ha motius per a l'optimisme. Benet XVI

constatava ja fa uns anys com la ciència ha començat a prendre consciència dels seus límits: «molts científics diuen avui que d'alguna banda ha de venir tot, que ens hem de tornar a plantejar aquesta pregunta. Amb això torna a créixer també una nova comprensió del que és religiós, no com un fenomen de naturalesa mitològica, arcaica, sinó a partir de la connexió interior del *Logos*»:[8] a poc a poc va quedant enrere la idea, massa simple, que creure en Déu és un recurs per cobrir el que no sabem. S'obre camí una concepció de la fe com la mirada que aconsegueix donar millor compte del sentit del món, de la història, de l'home i, alhora, de la seva complexitat i misteri.[9]

Aquestes noves perspectives impliquen un desafiament per a la teologia, la catequesi i, en definitiva, l'apostolat personal: «la religiositat s'ha de regenerar de nou en aquest

gran context i trobar així noves formes d'expressió i de comprensió. L'home d'avui ja no comprèn sense més ni més que la sang de Crist a la creu és l'expiació pels seus pecats (...); es tracta de fórmules que cal traduir i captar de nou».[10] En efecte, és tasca de la teologia no només aprofundir en els diferents aspectes de la fe, sinó també apropar cada generació a l'Evangeli. La teologia i la catequesi no han de *contemporitzar*, en el sentit de rebaixar la fe a les miopies de cada època, però estan cridades a fer *contemporani* Crist: a acollir les inquietuds, el llenguatge i els desafiaments de cada moment, no com un mal menor, sinó com la matèria i l'ambient en què Déu espera que fem un pa saborós, un pa per alimentar tothom (cf. Mt14,16). «Vam ser convidats a ser llevat d'aquesta massa concreta. És cert que podran existir “farines” millors, però el Senyor ens va convidar a

fermentar aquí i ara, amb els
desafiaments que se'ns presenten.
No des de la defensiva, no des de les
nostres pors, sinó amb les mans a
l'arada, ajudant a fer créixer el blat
tantes vegades sembrat al mig de la
zitzània».[11]

L'atenció a la sensibilitat del present
no ve a afegir-se des de fora a la
fidelitat a l'Evangelí, sinó que en
forma una part essencial. Per
protegir la fe, per viure-la amb sentit
i per anar per tot el món ensenyant-
la (cf. *Mc* 16,15) es fa necessari rebre-
la avui de nou, percebre-la i fer que
els altres la percebin com el que
veritablement és: un do de Déu que
ens canvia la vida, que l'omple de
llum. «Alguns passen per la vida com
per un túnel, i no s'expliquen
l'esplendor i la seguretat i l'escalfor
del sol de la fe».[12] L'esforç per
mostrar aquesta llum i escalf de la fe
està trasbalsat per una sol·licitud
sincera per fer-se càrrec de les

perplexitats i els dubtes dels nostres coetanis, sense considerar-les per endavant impertinències o complicacions. Així, un es posa en millors condicions de trobar, en cada cas, les paraules adequades. Hi ha persones, escrivia sant Josepmaria, que «no saben res de Déu..., perquè no se'ls ha parlat en termes comprensibles».[13] Quan algú no entén, pot ser perquè qui els parla tampoc ha comprès el que explica, o no s'ha fet càrrec de les seves inquietuds i parla, potser sense voler, d'una manera abstracta i indiferent. Alhora, és bo no oblidar que «mai no podrem convertir els ensenyaments de l'Església en quelcom fàcilment comprès i feliçment valorat per tots. La fe sempre conserva un aspecte de creu (...). Hi ha coses que només es comprenen i valoren des d'aquesta adhesió que és germana de l'amor, més enllà de la claredat amb què puguin percebre's les raons i els arguments».[14]

Els catòlics poden veure's de vegades criticats per ser gent de mires estretes, pel fet que no es pleguen a certs postulats que el món considera com a bons. Tanmateix, si no deixen que els envaeixi la por o el ressentiment davant de les desqualificacions, si intenten desentranyar la inquietud o la ferida que batega en una resposta aïrada, si no es cansen de pensar noves maneres de donar compte de la seva visió del món, de fet seran reconeguts, cadascun al seu nivell, com a persones amb «amplitud d'horitzons (...); una atenció acurada a les orientacions de la ciència i del pensament (...); una actitud positiva i oberta, davant la transformació actual de les estructures socials i de les formes de vida».[15]

La sèrie d'articles que ara inicia es proposa d'il·lustrar com la fe respon a les aspiracions més profundes del cor de l'home del segle XXI, com

Crist, en ensenyament del Concili Vaticà II, «manifesta plenament l'home al mateix home».[16] Es vol fer atenció a les dificultats que moltes persones troben —fins i tot cristians amb bona formació— per comprendre el sentit de determinats aspectes de la fe, i per explicar-los a altres persones la fe de les quals s'ha refredat, o que voldrien apropar-s'hi. S'adreça, per tant, a un públic ampli: creients, vacil·lants i no-creients amb obertura, potser latent, a la fe. Les diferents qüestions s'aborden sense pretensió d'exhaustivitat, i centren l'esforç a recuperar accessos, a traçar nous camins cap a punts que poden resultar menys clars avui: mostren, en fi, com la fe il·lumina la realitat i com es pot viure la vida sota aquesta llum. Què significa per a la meua vida, per exemple, que Jesucrist hagi ressuscitat, o que Déu sigui una trinitat de persones? En quin sentit la fe en la creació canvia la visió de la realitat? Si el més enllà no és un lloc

físic, com puc pensar que és tan real com el terra que trepitjo?

On és la teva síntesi

Qui segueix un partit de tennis per la televisió no millora així la seva forma física o la seva tècnica: només quan juga a la pista entren en moviment la tècnica, l'estil, el cop. De manera anàloga, la formació doctrinal no es limita a la provisió de coneixements o d'arguments. Ens podem beneficiar molt del que llegim o estudiem, però no n'hi ha prou amb retenir: cal elaborar una comprensió pròpia de les coses, fer-les nostres. «L'estudi de la teologia, no rutinari ni simplement memorístic, sinó vital, ajuda en gran mesura perquè arribin a ser plenament connaturals a la intel·ligència les veritats de la nostra fe i a aprendre a pensar en la fe i des de la fe. Només així s'està en condicions de valorar les múltiples

qüestions, de vegades complexes, que susciten les ocupacions professionals i el desenvolupament de la societat en conjunt».[17]

La caritat, l'amor fratern, pel qual veiem en cada home un germà, és sens dubte el testimoni més autèntic i lluminós de la fe: «Tothom coneixerà que sou deixebles meus per l'amor que us tindreu entre vosaltres» (*Jn* 13,35). Quan una persona se sent estimada de veritat, sense reserves, endevina l'amor de qui «ens ha estimat primer» (1 *Jn* 4,19), un amor que no és d'aquest món, perquè passa per sobre de tantes coses — errors, antipaties, timidesa, desconeixement— que al món porten la gent a ignorar-se o menysprear-se. «A Déu se'l pot veure amb el cor: no n'hi ha prou amb la simple raó»:[18] si la caritat, que parla al cor, fa visible Déu, la seva falta en desdibuixa la presència al món, i deslegitima l'evangelitzador; en fa un

fals profeta (cf. *Mt* 7,15). Tanmateix, l'autenticitat que s'espera avui d'un cristià no es limita al testimoni de la caritat: fa referència també, en una mesura important, a la manera personal i natural en què parla de Déu. Si un té l'hàbit de pensar i d'explicar-se la seva pròpia fe, si aquest diàleg interior nodreix la seva oració i se'n nodreix, en parlar de Déu no transmetrà només nocions teològiques o doctrinals: parlarà de la seva experiència, la d'algué que viu amb Ell i d'Ell. En canvi, deia sant Agustí, «perd el temps predicant exteriorment la paraula de Déu qui no n'és oient en el seu interior».[19] Escoltar la paraula de Déu és deixar que modeli la nostra manera de pensar, de parlar, de viure; que il·lumini les nostres situacions, interessos, trobades; que es faci, en definitiva, *nostra*.

«Perquè on tens el tresor, hi tindràs el cor», escriu el Papa, parafrasejant

una frase del Senyor (cf. *Mt* 6,21): «La diferència entre il·luminar el lloc de síntesi i il·luminar idees soltes és la mateixa que hi ha entre l'avorriment i l'ardor del cor».[20] El llenguatge que mou no és necessàriament el del gran orador, sinó el de qui parla, des de la seva manera de ser, amb les seves paraules, de la seva experiència de la fe. Per això la formació doctrinal no està cridada a discórrer en un sector del nostre saber, aïllat de la resta, sinó a dialogar amb tot el que vivim i som, de manera que fins i tot prenent tantes formes com persones es pugui reconèixer el mateix Esperit en totes elles. Així ho veiem en els sants, que ens parlen de Déu de mil maneres, i així passa amb tants sants amagats. Si cada època —avui potser més— té els seus babels, embolics de veus enfrontades o discordants (cf. *Gn* 11,1-9), la pluralitat de llengües de l'Esperit Sant es continua eixamplant en una «nova Pentecosta»[21] allà on

hi ha cristians que l'escolten, perquè «si l'Esperit Sant no dona interiorment la intel·ligència, l'home treballa en va (...): si l'Esperit Sant no acompanya el cor del que sent, serà inútil la paraula del doctor».[22]

Intenta beure de la teva font

S'ha dit que la cultura és el que queda quan un oblida el que va estudiar: és el que creix en conrear la terra de la nostra ànima. «La nostra formació no acaba mai»,^[23] solia dir sant Josepmaria: cal estudiar durant tota la vida, i fer-ho amb la mentalitat evangèlica i evangelitzadora de l'agricultor (cf. *Mt*13,3-43). El cultiu és un treball pacient i sostingut, però ple de gratificacions, quan surten els primers brots i quan arriben els fruits. Juntament amb el diàleg amb Déu en l'oració, i la disposició a conversar amb els altres, facilita molt aquest cultiu la reflexió

personal, per la qual s'adquireix una veu pròpia, autèntica, oberta. En aquest diàleg interior, cal llaurar, sembrar, regar: anar donant forma a les idees, buscar les paraules, encara que de vegades surtin només balbucejos. Les idees dels altres ens poden ajudar molt, però no n'hi ha prou amb arreplegar-les si volem parlar *de cor a cor*.

No es tracta, doncs, només de saber coses, segons una noció merament quantitativa del saber, sinó d'adquirir i renovar una mirada penetrant i apassionada sobre la realitat en tota la seva amplitud, és a dir, amb els altres i amb Déu. La comprensió de la fe és una tasca per a cadascú, amb les seves maneres: la professora universitària, el treballador manual, l'assistenta social, l'auditor. Aquesta tasca intransferible no s'afegeix a l'interès per conèixer la fe, sinó que li dona forma: és una actitud per la qual un

procura fer seu el que sent, no només en les obres, sinó també en les idees, en el llenguatge. «Soc un home d'aquest temps si visc sincerament la meva fe en la cultura d'avui, sent una persona que viu amb els mitjans de comunicació d'avui, amb els diàlegs, amb les realitats de l'economia, amb tot, si jo mateix prenc seriosament la meva pròpia experiència i intento personalitzar en mi aquesta realitat. Així estem en el camí de fer que també els altres ens entenguin. Sant Bernart de Claraval, en el llibre de reflexions al seu deixeble el papa Eugeni, va dir: «Intenta beure de la teva pròpia font, és a dir, de la teva pròpia humanitat». Si ets sincer amb tu mateix i comences a veure en tu què és la fe, amb la teva experiència humana en aquest temps, bevent del teu propi pou, com diu sant Bernat, també pots dir als altres el que cal dir».[24]

Qui es comporta així aprèn de totes les converses, no s'aparta davant de les objeccions, sinó que les accepta com a reptes per comprendre millor la seva pròpia fe, per fer-se càrrec de com pensen els altres, per percebre amb ells els seus vertígens. Qui viu així escolta molt, aprèn amb tothom i de tothom; concep el diàleg, més que com una lluita per consolidar posicions i rebatre arguments, com un ball en el qual tot pot cooperar a aclarir la realitat, encara que no sigui sempre per la línia recta. «Un diàleg és molt més que la comunicació d'una veritat. Es realitza pel gust de parlar i pel bé concret que es comunica entre els que s'estimen per mitjà de les paraules. És un bé que no consisteix en coses, sinó en les persones mateixes que mútuament es donen en el diàleg».[25]

Encara que el cristià té la responsabilitat de defensar la fe, el seu esperit de fons no és el de qui

recupera un espai perdut, sinó el de qui se sap part d'una conquesta serena. Sabem on és la felicitat que busca el nostre cor i el de tots els homes i dones. I la busquem amb ells: «Tu em parles dintre el cor i em dius: “Busqueu la meva mirada”» (Sal 27,8). Quina pau ens dona aquesta certesa, per dialogar amb tothom, com a germans que busquen a qui jo busco, que comparteixen amb mi molt més del que es pensen; per créixer amb ells, sabent que al seu temps es farà la llum: els nostres amics descobriran «*ubi vora sunt gaudia*», on es troba la veritable alegria,[26] i nosaltres ho redescobrirem amb ells.

Carles Ayxelà

Lectures per aprofundir

A continuació hi ha una llista, no exhaustiva, de llibres, articles i documents sobre la manera de parlar de la fe avui dia. S'indiquen en primer lloc alguns textos del Magisteri recent i d'altres organismes de l'Església, i després textos d'altres autors. En els propers lliuraments d'aquesta sèrie s'indicaran també textos específics sobre els temes respectius.

Francesc, Enc. Lumen Fidei, 29-VI-2013.

Francesc, Ex. Ap. Evangelii Gaudium, 24-XI-2013, esp. capítol 3, “L'anunci de l'Evangelí”.

Francesc, *Catequesis en el Año de la Fe*, de març a desembre de 2013 (disponibles a vatican.va).

Benet XVI, *Catequesis en el Año de la Fe* (octubre de 2012 – febrer de 2013, disponibles a vatican.va; p. ex. “¿Cómo hablar de Dios?”, 28-XI-2012

[[mostra](#)]; “El deseo de Dios”, 7-XI-2012 [[mostra](#)]).

Sant Joan Pau II, Carta Ap. *Novo Millennio Ineunte*, 6-I-2001 ([mostra](#)).

Sant Joan Pau II, *Catequesis sobre el Credo* (març de 1985 – novembre de 1997, disponibles a [vatican.va](#), [pdb](#)).

Beat Pau VI, Ex. Ap. *Evangelii Nuntiandi*, 8-XII-1975 ([mostra](#)).

Catecismo de la Iglesia Católica ([vatican.va](#), [intratext](#)) i *Compendio del Catecismo* ([llibre electrònic](#))

Consell Pontifici de la Cultura, *¿Dónde está tu Dios? La fe cristiana ante la increencia religiosa*, València: Edicep, 2005 ([mostra](#)).

Consell Pontifici de la Cultura *La vía pulchritudinis, camino de evangelización y de diálogo* ([mostra](#)).

Babendreier, J. *La fe explicada hoy*, Rialp, 2016 (*The Faith Explained Today: Popular Edition*)

Barron, R. *Catolicismo: un viaje al corazón de la fe*, Doubleday, 2013. Disponible también en dvd (*Catholicism: a Journey to the Heart of the Faith*).

Biffi, G. *Corso inusuale di catechesi* (3 vols) Elledici, 2006.

Burggraff, J. “La transmisión de la fe en la sociedad postmoderna”, a Burggraff, J. *La transmisión de la fe en la sociedad postmoderna y otros escritos*, Eunsa, 2015 (disponible a opusdei.org).

Chaput, Ch. *Strangers in a Strange Land. Living the Catholic Faith in a Post-Christian World*, Henry Holt, 2017.

Dolan, T. – Allen J. *Un pueblo de esperanza. Conversaciones con*

Timothy Dolan, Palabra, 2015 (A People of Hope. The Challenges facing the Catholic Church and the Faith that can save it).

Hadjadj, F. La suerte de haber nacido en nuestro tiempo, Rialp, 2016 (L'aubaine d'être né en ce temps).

Hadjadj, F. ¿Cómo hablar de Dios hoy? Anti-manual de evangelización, Nuevo Inicio, 2013 (Comment parler de Dieu aujourd'hui? Anti-manuel d'évangélisation).

Hahn, S. La evangelización de los católicos. Manual para la misión de la Nueva Evangelización, Palabra, 2014 (Evangelizing Catholics).

Hahn, S. - Socías, J. La fe cristiana explicada. Introducción al catolicismo, Edibesa - MTF, 2015 (Introduction to Catholicism for Adults)

Ivereigh, A. - De la Cierva, Y. *Cómo defender la fe sin levantar la voz. Respuestas civilizadas a preguntas desafiantes*, Palabra, 2016 (Ivereigh, A. - Lopez, K. J. *How to Defend the Faith without Raising your Voice*).

Sant Josepmaria, “Sed amigos sinceros y realizaréis un apostolado y un diálogo fecundos”, *ABC*, 17-V-1992 (mostra).

Knox, R. *El Credo a cámara lenta*, Palabra, 2000 [3a ed.] (*The Creed in Slow Motion*).

Lewis, C. S. *Mero cristianismo*, Rialp, 1995 (*Mere Christianity*).

Mora, J. M. “10 claves para comunicar la fe”.

Ratzinger, J. *Dios y el mundo: creer y vivir en nuestra época*, Galaxia Gutenberg, 2002 (*Gott und die Welt. Glauben und Leben in unserer Zeit*).

Ratzinger, J. “La nueva evangelización”, Conferencia en el Congreso de Catequistas y Profesores de Religión, Roma 10-XII-2000 (mostra).

Trese, L. J. *La fe explicada*, Rialp, 2014 [28a ed.] (*Faith Explained*).

[1] Francesc, Enc. *Lumen Fidei* (29-VI-2013), 3.

[2] Sant Agustí, *Confessions* V.2.2.

[3] Sant Josepmaria, *És Crist que passa*, 179.

[4] San Ireneu de Lió, *Demostració de la predicació apostòlica*, 24 (*Sources Chrétiennes* 406, 117).

[5] Francesc, Ex. Ap. *Evangelii Gaudium* (24-XI-2013), 265.

[6] Francesc, *Lumen Fidei*, 4.

[7] Francesc, *Lumen Fidei*, 4.

[8] Benet XVI, *Llum del món*, Herder, Barcelona, 2010, 145.

[9] Cf. Benet XVI, Discurs a la Universitat de Ratisbona, 12-IX-2006.

[10] Benet XVI, *Llum del món*, 145.

[11] Francesc, Homilia, 2-II-2017.

[12] Sant Josepmaria, *Camí*, 575.

[13] Sant Josepmaria, *Solc*, 941.

[14] Francesc, *Evangelii Gaudium*, 42.

[15] *Solc*, 428.

[16] Concili Vaticà II, Const. *Gaudium et Spes* (7-XII-1965), 22.

[17] Xavier Echevarría, *Carta Pastoral amb ocasió de l'Any de la Fe* (29-XI-2012), 35.

[18] Joseph Ratzinger, *Jesús de Nazaret. Desde el Bautismo a la*

Transfiguración, La esfera de los libros, Madrid 2007, 121.

[19] Sant Agustí, sermó 179, 1.1.

[20] Francesc, *Evangelii gaudium*, 143.

[21] *Solc*, 213. Cf. *Hch* 2,1-13.

[22] Sant Tomàs d'Aquino, *Super Evangelium S. Ioannis*, 14.6.

[23] Sant Josepmaria, notes d'una reunió familiar, 18-VI-1972 (citat a X. Echevarría, Carta sobre la nova evangelització, 2-X-2011).

[24] Benet XVI, Discurs, 26-II-2009 (cf. Sant Bernat, *De consideratione libri quinque ad Eugenium tertium*, II.3.6. [PL 182, 745]).

[25] Francesc, *Evangelii gaudium*, 142.

[26] *Missal Romà*, diumenge XXI del temps ordinari, oració col·lecta.

.....

pdf | document generat
automàticament des de [https://
dev.opusdei.org/ca/article/vosaltres-sou-
la-llum-del-mon/](https://dev.opusdei.org/ca/article/vosaltres-sou-la-llum-del-mon/) (05/08/2025)